

Minister Zdrowia

ZPN.050.4.2024.MT
Warszawa, 03 kwietnia 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 2098 w sprawie skażonych produktów dostępnych w sieci sklepów Action, złożoną przez grupę posłów Pana Jarosława Sachajko, Pana Pawła Sałka i Pana Marka Jakubiaka, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Na wstępie należy wyjaśnić, że Państwowa Inspekcja Sanitarna nie prowadzi kontroli przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne takich przedmiotów użytku jak wskazane w interpelacji, tj. zabawki dla dzieci czy leżaki. Organem właściwym w tym zakresie jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który nadzoruje wykonywanie zadań przez Inspekcję Handlową. Stąd ewentualne wątpliwości dotyczące bezpieczeństwa przedmiotów użytku, takich jak wskazane powyżej należy zgłaszać do Inspekcji Handlowej jako wyspecjalizowanego organu kontroli służącego ochronie interesów i praw konsumentów. W obszarze działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajduje się natomiast nadzór nad materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością, środkami spożywczymi, a także produktami biobójczymi, kosmetycznymi oraz substancjami chemicznymi i ich mieszaninami w tym detergentami.

Odnosząc się do szczegółowych pytań zawartych w interpelacji, w zakresie pytania nr 1 należy podkreślić, że Główny Inspektor Sanitarny nie nakazuje wycofania środków spożywczych ani materiałów/wyrobów do kontaktu z żywnością z obrotu. Jeżeli taki nakaz jest wydawany przez Państwową Inspekcję Sanitarną, to organem właściwym do jego

wydania, zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jest właściwy państwowy powiatowy inspektor sanitarny. Natomiast Główny Inspektor Sanitarny ostrzega konsumentów o niebezpiecznej żywności, a także o niebezpiecznych materiałach/wyrobach do kontaktu z żywnością poprzez ostrzeżenia publiczne zamieszczane na oficjalnej stronie Urzędu i w mediach społecznościowych na profilach prowadzonych przez Urząd. Na podstawie danych z Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) oraz Systemu Pomocy i Współpracy Administracyjnej (AAC), Główny Inspektorat Sanitarny przygotował poniższe zestawienie dotyczące żywności oraz wyrobów do kontaktu z żywnością, które zgłaszane były do systemów RASFF i AAC w ciągu ostatnich 5 lat i były wprowadzane do obrotu przez firmę Action w Polsce:

Lp.	Rok	Produkt	Powód zgłoszenia powiadomienia	Kto zgłosił
1.	2021	Kubek z melaminy z nadrukiem	obecność w składzie włókna bambusowego nie wymienionego w załączniku I do rozporządzenia 10/2011	Lubuski PWIS
2.	2021	Suplement diety	Tlenek etylenu	SCP Niemiec
3.	2021	Szpatułka nylonowa	Migracja pierwszorzędowych amin aromatycznych	SCP Belgii / SCP Niderlandów
4.	2022	Chipsy	Brak oznakowania w języku polskim / produkt trafił przez pomyłkę do Polski	SCP Niderlandów
5.	2022	Sweet chili sauce	Bombaż	SCP Niderlandów
6.	2022	Talerz z melaminy kolor niebieski	Migracja formaldehydu	Podkarpacki PWIS
7.	2023	papierowe foremki na muffiny	Migracja 3-monochlor-1,2-propanodiolu (3-MCPD)	SCP Niemiec
8.	2023	Deska do krojenia wykonana z drewna kauczukowego	Migracja pestycydów karbendazymu i diuronu	SCP Niemiec
9.	2023	nieprzywierająca forma do pieczenia	stwierdzenie zmian i łuszczenia się wewnętrznej powłoki	SCP Czech
10.	2023	Vegan Protein, plant based protein powder, 400 g,	Oznakowanie produktu	SCP Niemiec (AAC)

11.	2023	Ciastka	Pleśń	SCP Niderlandów
12.	2023	Suszone jagody goji	Napromienianie	SCP Niderlandów
13.	2024	Zestaw przyborów kuchennych	Migracja pierwszorzędowych amin aromatycznych	SCP Francji

Ponadto w kwestii obrotu produktów biobójczych, kosmetycznych oraz substancji chemicznych i ich mieszanin w tym detergentów, zgodnie z informacjami uzyskanymi od Wojewódzkich Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, od 2019 r. do dnia dzisiejszego w sklepach sieci Action wydano:

- 5 decyzji wycofujących z obrotu produkty kosmetyczne – z uwagi na wykazanie w składzie podanym w oznakowaniu produktów substancji zabronionej do stosowania, brak oznakowania w języku polskim, brak wskazania terminu trwałości;
- 2 decyzje nakazujące wycofanie produktów biobójczych z uwagi na brak pozwolenia na obrót.

W odniesieniu do pytania nr 2 informuję, że z przepisów z obszaru prawa żywnościowego nie wynika obowiązek rejestrowania/zgłaszania poszczególnych materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Nie ma również obowiązku uzyskiwania atestów, zezwoleń ani innych tego typu form dopuszczenia do obrotu tych produktów w trybie decyzji administracyjnych potwierdzających ich bezpieczeństwo zdrowotne. Przepisy te nie wymagają również od przedsiębiorców uzyskiwania jakichkolwiek opinii czy certyfikatów dotyczących materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w zakresie ich bezpieczeństwa.

Należy jednak podkreślić, że wszystkie wprowadzane do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością muszą spełniać wymagania ogólne określone w rozporządzeniu (WE) nr 1935/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością - uchylającym dyrektywy 80/590/EWG i 89/109/EWG (Dz. Urz. UE L 338 z 13.11.2004, str. 4, ze zm.) oraz wymagania szczegółowe, jeżeli zostały określone dla danego rodzaju wyrobu. Przykładowo, dla wyrobów z tworzyw sztucznych wymagania takie zostały określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 10/2011 z dnia 14 stycznia 2011 r. w sprawie materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz. Urz. UE L 12 z 15.01.2011, str. 1, ze zm.).

Ww. rozporządzenie nr 1935/2004 ma zastosowanie do materiałów i wyrobów przeznaczonych do bezpośredniego lub pośredniego kontaktu z żywnością, które w stanie gotowym do użytkowania są: przeznaczone są do kontaktu z żywnością; pozostają w kontakcie z żywnością i są przeznaczone do tego celu; lub można w sposób uzasadniony oczekiwać, iż wejdą w kontakt z żywnością albo nastąpi migracja ich składników do żywności w przypadku ich zastosowania w normalnych lub możliwych do przewidzenia warunkach.

Zgodnie z art. 3 ww. rozporządzenia nr 1935/2004 materiały i wyroby powinny być produkowane zgodnie z dobrą praktyką produkcyjną, tak aby w normalnych lub możliwych do przewidzenia warunkach użytkowania nie dochodziło do migracji ich składników do żywności w ilościach, które mogłyby stanowić zagrożenie dla zdrowia człowieka, powodować niemożliwe do przyjęcia zmiany w składzie żywności lub pogorszenie jej cech organoleptycznych. Oznakowanie, reklama i sposób prezentowania materiału lub wyrobu nie powinny wprowadzać konsumentów w błąd. Wymagania dotyczące oznakowania materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością znajdują się w art. 15 rozporządzenia nr 1935/2004.

Obowiązujące przepisy prawne nie określają wykazu dokumentów niezbędnych do potwierdzenia bezpieczeństwa materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Przepisy określają, że podmiot powinien posiadać dokumentację (w tym np. wyniki badań laboratoryjnych) potwierdzającą, że wszystkie materiały i wyroby spełniają wymagania ogólne zawarte w art. 3 ww. rozporządzenia wspólnotowego oraz wymagania określone w przepisach szczegółowych (np. dla opakowań plastikowych zostały określone w przepisach szczegółowych). Obowiązek posiadania stosownej dokumentacji wynika bezpośrednio z przepisu art. 7 rozporządzenia Komisji (WE) nr 2023/2006 z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie dobrej praktyki produkcyjnej w odniesieniu do materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz. Urz. UE L 384 z 29.12.2006, str. 75), zgodnie z którym podmiot jest obowiązany sporządzić i utrzymywać stosowną dokumentację w wersji papierowej lub w formie elektronicznej dotyczącą specyfikacji, formuły wytwarzania i przetwarzania, które są istotne z punktu widzenia zgodności i bezpieczeństwa gotowego materiału lub wyrobu. Zgodnie z tym samym przepisem, przedsiębiorca jest zobowiązany udostępnić wspomnianą dokumentację na żądanie organów urzędowej kontroli w ramach kontroli oraz kontrahentom.

Ponadto w przypadku materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych zgodnie z art. 15 rozporządzenia (WE) nr 10/2011 na etapach wprowadzania do obrotu innych niż sprzedaż detaliczna dla produktów tych wystawia się pisemną deklarację, zgodną ze wzorem

określonym w art. 16 rozporządzenia nr 1935/2004. Deklaracja taka może być wystawiona przez producenta, importera lub podmiot wprowadzający te produkty do obrotu.

Podkreślenia wymaga fakt, że zgodnie z art. 17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, Rozdz. 15, t. 6, str. 463) odpowiedzialność za żywność ponosi jej producent lub podmiot, który wprowadza ją do obrotu. Ta sama zasada odnosi się również do materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z powyższym, podmiot wprowadzający do obrotu materiały lub wyroby np. producent czy importer ma obowiązek posiadania dokumentów potwierdzających, że są one bezpieczne i mogą być przeznaczone do kontaktu z żywnością. W przypadku importera dokumentów potwierdzających bezpieczeństwo wyrobu do kontaktu z żywnością podmiot może żądać od dostawcy lub ich producenta w państwie pochodzenia. Podobnie, podmiot kupujący produkt w Polsce może żądać od wprowadzającego do obrotu potwierdzenia, że produkt jest bezpieczny przy używaniu go zgodnie z przeznaczeniem. Dla potwierdzenia, że produkt spełnia obowiązujące wymagania podmiot wprowadzający produkt do obrotu (dystrybutor, importer) może wykonać badania laboratoryjne produktów w dowolnym laboratorium badania materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Ponadto zgodnie z art. 61 – 64 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia podmioty działające w Polsce w zakresie produkcji i obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością obowiązane są do dokonania rejestracji przez właściwego terenowo państwowego powiatowego lub granicznego inspektora sanitarnego, w terminie co najmniej 14 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności, w formie pisemnej, według określonych wzorów. Dotyczy to producentów, dystrybutorów i importerów tych produktów. Wniosek o rejestrację składa się do właściwego terenowo organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej (państwowego powiatowego lub granicznego inspektora sanitarnego). Wzory stosownych formularzy znajdują się w załącznikach do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2007 r. w sprawie wzorów dokumentów dotyczących rejestracji i zatwierdzania zakładów produkujących lub wprowadzających do obrotu żywność podlegających urzędowej kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. Nr 106, poz. 730).

Podmioty, które znajdują się w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, podlegają rutynowym kontrolom w ramach bieżącego nadzoru. Kontrole są przeprowadzane w produkcji i obrocie w celu sprawdzenia

przestrzegania wymagań wynikających z prawa żywnościowego, w tym dotyczących bezpieczeństwa żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Kontrole przeprowadza się zgodnie z terminami, rodzajami i zakresami, przyjętymi w harmonogramach kontroli, a ich częstotliwość zależy od oceny ryzyka dotyczącego m.in. rodzaju i zakresu prowadzonej działalności, rodzaju produktów i stosowanych procesów.

W odniesieniu do produktów biobójczych, produktów kosmetycznych, substancji chemicznych i ich mieszanin w tym detergentów, zasady wprowadzania do obrotu i udostępniania na rynku ww. grup produktów regulowane są m.in. przepisami prawa unijnego, obowiązującego we wszystkich krajach członkowskich. Obecnie, dla wyżej wymienionej grupy, tylko w przypadku produktów biobójczych, udostępnianie na rynku i stosowanie musi być poprzedzone wydaniem odpowiedniego pozwolenia, zatem tylko produkty biobójcze posiadające właściwe pozwolenie mogą być udostępniane na rynku i stosowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Należy podkreślić, że za właściwą jakość zdrowotną produktu odpowiada przedsiębiorca. Rolą organów nadzoru jest kontrola produktów znajdujących się na rynku.

Odnosząc się do pytania nr 3 informuję, że Ministerstwo Zdrowia nie posiada informacji pozwalających zweryfikować czy komunikaty o konieczności oddania danej partii produktów uznanych przez Główny Inspektorat Sanitarny za niebezpieczne trafiają do wszystkich konsumentów, którzy nabyli „skażony” produkt.

Główny Inspektor Sanitarny przygotowuje merytoryczną treść ostrzeżeń publicznych dotyczących żywności i wyrobów do kontaktu z żywnością, a także produktów kosmetycznych, publikowanych na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Sanitarnego na podstawie art. 10 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 oraz dystrybuuje te informacje do konsumentów. Należy podkreślić, że po zamieszczeniu na stronie, informacje o wycofaniu danej partii produktu są najczęściej tego samego dnia powielane przez największe ogólnopolskie media w celu dotarcia do jak najszerszej grupy odbiorców.

Odpowiadając na pytanie nr 4 pragnę poinformować, że Główny Inspektor Sanitarny nie prowadzi statystyki produktów uznanych za niebezpieczne i sprzedanych w danej sieci, a następnie, po ogłoszeniu komunikatu dla konsumentów, oddanych.

Należy podkreślić, że za proces wycofywania żywności z obrotu odpowiada podmiot branży spożywczej. Wynika to z artykułu 19 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. Artykuł 19 z dniem 1 stycznia 2005 r. nałożył na podmioty działające na rynku spożywczym szczegółowe zobowiązania w zakresie wycofania z rynku środków spożywczych niezgodnych z wymaganiami bezpieczeństwa oraz powiadomienia o tym fakcie właściwych władz. W przypadku, kiedy

produkt mógł już dotrzeć do konsumenta, podmiot odpowiedzialny za produkt powinien poinformować go o tym oraz, w razie konieczności, odebrać od niego zakupiony i dostarczony mu produkt. Obowiązek wycofania produktu z rynku (lub od konsumenta) oraz powiadamiania o niebezpiecznym produkcie żywnościowym, wynikający z art. 19 powstaje, gdy żywność jest lub może być niebezpieczna w świetle art. 14 rozporządzenia (WE) nr 178/2002. W celu określenia czy żywność jest niebezpieczna podmioty działające na rynku spożywczym muszą wziąć pod uwagę kryteria z art. 14 i ocenić, czy potrzebne jest podjęcie działań określonych w art. 19. Powiadomienie właściwych organów przez podmioty działające na rynku spożywczym umożliwia tym organom monitorowanie, czy podmioty odpowiedzialne za produkt podjęły stosowne środki w celu przeciwdziałania zagrożeniu spowodowanemu przez produkt wprowadzony na rynek, bądź umożliwia podjęcie dodatkowych środków niezbędnych do uniknięcia tego zagrożenia. Artykuł 19 wskazuje na niezbędność współpracy pomiędzy podmiotami w różnych częściach łańcucha dystrybucji żywności w celu wycofania z rynku niebezpiecznych środków spożywczych.

Artykuł 19 nakłada również na podmioty działające na rynku spożywczym dodatkowy obowiązek powiadamiania właściwych organów o tym, gdy podmiot uważa lub ma powód sądzić, iż produkt wprowadzony przez niego na rynek może być szkodliwy dla zdrowia. Zgodnie z art. 138 rozporządzenia (UE) 2017/625 właściwy organ może nakazać podmiotowi branży spożywczej wycofanie żywności z obrotu, jednak to podmiot będzie odpowiedzialny za wykonanie takiego nakazu, którego wykonanie organ nadzoruje.

Art. 27 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej wskazuje, że:
„1. W razie stwierdzenia naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, państwowy inspektor sanitarny nakazuje, w drodze decyzji, usunięcie w ustalonym terminie stwierdzonych uchybień.

2. Jeżeli naruszenie wymagań, o których mowa w ust. 1, spowodowało bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, państwowy inspektor sanitarny nakazuje unieruchomienie zakładu pracy lub jego części (stanowiska pracy, maszyny lub innego urządzenia), zamknięcie obiektu użyteczności publicznej, wyłączenie z eksploatacji środka transportu, wycofanie z obrotu środka spożywczego, przedmiotu użytku, materiału i wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością, kosmetyku lub innego wyrobu mogącego mieć wpływ na zdrowie ludzi albo podjęcie lub zaprzestanie innych działań; decyzje w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

(...)

6. W przypadku stwierdzenia, że produkt stwarza zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, właściwy państwowy inspektor sanitarny zakazuje, w drodze decyzji, wytwarzania produktu lub wprowadzania produktu do obrotu, a także nakazuje wycofanie produktu z

obrotu oraz jego zniszczenie na koszt strony postępowania.”

Przepisy prawa żywnościowego nie nakładają na organy urzędowej kontroli żywności, w tym organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, obowiązku „rozliczania” procesu wycofywania żywności z obrotu. Jak wskazano powyżej za proces wycofywania żywności odpowiada podmiot branży spożywczej i to podmioty sektora spożywczego posiadają szczegółowe informacje jaką część wycofywanej partii żywności udało się wycofać z obrotu, a ile trafiło do klienta indywidualnego. Proces ten jest weryfikowany i monitorowany urzędowo. Przedsiębiorca musi przedstawić dowody (dokumenty) organowi, który tego zażąda, na potwierdzenie tych informacji.

Odnosnie pytania nr 5 informuję, że aktualnie w Ministerstwie Zdrowia nie są prowadzone prace w zakresie wprowadzenia przepisów w zakresie wskazanym w interpelacji. W tym miejscu należy podkreślić, że jest to kwestia poza zakresem bezpieczeństwa żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/